

Pauli Nuutila
Despro Engineering Oy
pauli.nuutila@despro.fi

Viite Lausuntopyyntö 31.1.2025

Aihe Pori, Pohjois-Pori, telekaapelin reittisuunnitelmat

Despro Engineering Oy on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa koskien Valoon Oy:n telekaapelin reittisuunnitelmia Hyvelän, Söörmarkun ja Toukarin alueilla Pohjois-Porissa. Kaapelien kaivureitit seuraavat pääosin alueilla kulkevia teitä.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue sijoittuu valtakunnallisesti merkittävälle maisema-alueelle *Kokemäenjoen kulttuurimaisemat* (VAMA 2021) Toukarissa (Pori alue 33, suunnittelualueet 2–13) sekä maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön Toukarissa (Pori alue 3, suunnittelualueet 3–4) sekä Hyvelässä. Söörmarkussa (Pori alue 97 pohjoinen) suunnittelualue sijoittuu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön *Söörmarkun kylä* (RKY 2009). Söörmarkuntie ja Hyvelänraitti kuuluu lisäksi historialliseen Pohjanlahden rantatiehen.

Nämä alueet on osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (2019) sekä luonnosvaiheessa olevassa Satakunnan maakuntakaava 2050:ssä.

Suunnittelualueen valtakunnallisesti merkittävää maisema-aluetta, valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä sekä maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä koskee Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 yhteinen suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.*

Kantakaupungin yleiskaavassa (2007) suunnittelualue sijoittuu sekä Hyvelässä että Toukarissa s-2-merkinnällä osoitettuun alueeseen, johon liittyy kaavamääräys: *Alue, jonka omaleimainen luonne tulee säilyttää*. Hyvelässä on lisäksi voimassa asemakaava vuodelta 2003, jonka kaavamääräyksissä veloitetaan alueella kulttuurihistoriallisen ympäristön säilyttämistä ja esimerkiksi muutostöiden sopeuttamista alueen maisemallisiin ja historiallisiin ominaispiirteisiin. Asemakaavan kaavamääräykset sekä niiden kohdentuminen katsottavissa esimerkiksi Porin kaupungin karttapalvelusta.

Noormarkun-Toukarin osayleiskaavassa (2015) suunnittelualueelle sijoittuvia peltoaukeita on osoitettu sekä Toukarissa että Söörmarkun alueella MA - merkinnällä maisemallisesti arvokkaaksi peltoaukeaksi, johon liittyy kaavamääräys: *MAISEMALLISESTI ARVOKAS PELTOALUE. Alueen pellot tulee säilyttää avoimina. Mahdollinen uudisrakentaminen tulee sijoittaa huolellisesti arvokkaaseen maisemaan, olevien rakennusten yhteyteen tai metsän reunaan. Alueilla sallitaan ainoastaan maatalouteen liittyvä rakentaminen ja avoimelle peltoalueelle rakentamista tulee erityisesti välttää*.

Koska suunnittelualue sijoittuu osittain valtakunnallisesti merkittävälle maisema-alueelle ja rakennettuun kulttuuriympäristöön sekä maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön, **tulee kaikessa toiminnassa kiinnittää huomiota siihen, että ympäristö palautuu töiden jälkeen ennalleen**. Em. arvoalueisiin liittyy keskeisesti alueen viljelykset ja avoin viljelymaisema. Jakokaappien sijoittamisessa tulee välttää avoimia näkymiä. **Jakokaappeja ei tule sijoittaa peltoaukeiden laidalle, vaan rakennettujen alueiden yhteyteen tai metsän/puuston reunaan**.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Söörmarkun alueella kaivureittien varrella sijaitsee joitakin historiallisia kylätontteja, jotka ovat muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Pääosin kaivulinjat kuitenkin vain sivuavat muinaisjäännosalueita. Ainoastaan Tyykiläntietä seuraava kaapelireitti kulkee Söörmarkun Alikylän Kuurin ja Tyykilän kylätonttien halki. Lisätietoja kylätonteista löytyy Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta, kts.

<https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000020902>.

Satakunnan Museon näkemyksen mukaan rakentaminen voidaan toteuttaa suunnitelmien mukaan. Museo pitää epätodennäköisenä, että pitkään käytössä olleella tontilla olisi enää säilyneenä jälkiä keskiaikaisesta asutuksesta. Tähän viittaavat myös tontilla aiemmin toteutetun maakaapelointityön arkeologisen

valvonnan tulokset (Tuija Väisänen 2022). Mikäli kaapelien kaivutyön yhteydessä kuitenkin tulee esille merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä kuten nokista maata, kiveyksiä tai puurakenteita, tulee työt muinaismuistolain 14§ perusteella keskeyttää välittömästi ja ottaa yhteyttä Satakunnan Museoon.

Hyvelän tai Toukarin alueilla ei kaivureittien läheisyyteen sijoitu kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja (sij.) Akuliina Aartolahti

Tutkija Olli Joukio

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Museovirasto/kirjaamo

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä